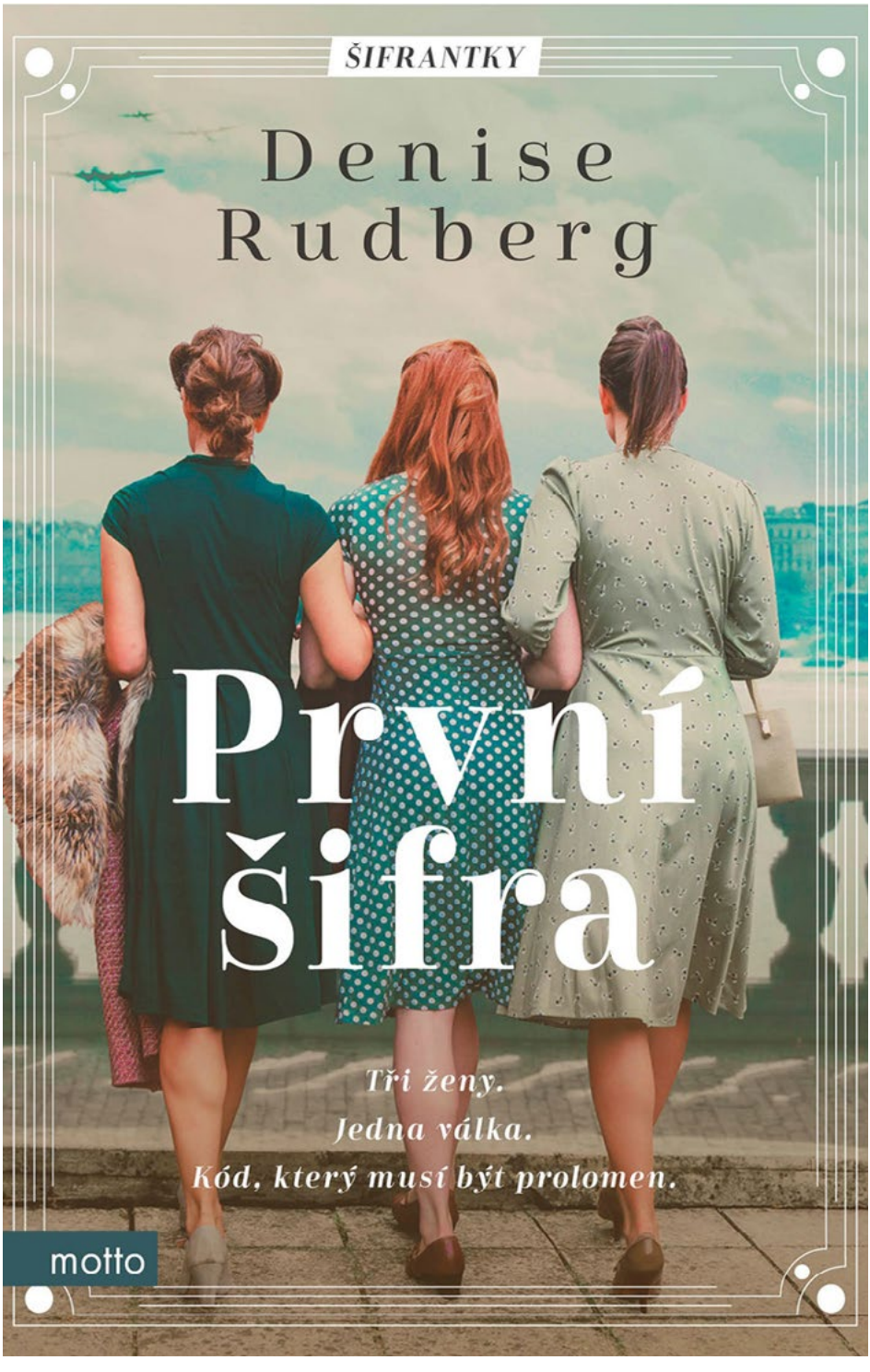
ŠIFRANTKY
Denise Rudberg
První šifra
Tři ženy.
Jedna válka.
Kód, který musí být prolomen.
motto

První šifra

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.motto.cz
www.albatrosmedia.cz

motto

Denise Rudberg
První šifra – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

Denise
Rudberg

První šifra

Praha 2021

První díl série ***Šifrantky***

„Násilí není nejlepší zbraň proti nenávisti a pomstou se křivda nesmyje."

Charlotte Brontëová: *Jana Eyrová*

Prolog

Pärnu, Rižský záliv
Sobota, 6. srpna 1938

Iris se dívala přes hladinu Baltského moře ke slunci, které pomalu zapadalo za obzor. V tu chvíli, na samém sklonku onoho léta, ještě naštěstí netušila, co jí tyto vody budou po celý zbytek života symbolizovat. Moře, které tolik milovala, pro ni od toho roku mělo být navždycky spojeno s vědomím smrti a prožitkem nejhlubšího smutku.

Zapnula si řetízek s přívěskem a podívala se na hodiny. Do začátku oslavy už nezbývalo mnoho času.

„Rudolfe, musíme vyrazit. Karl-Fredrik se bude zlobit, jestli přijdeme pozdě."

Rychle seběhla po schodech a vešla do obývacího pokoje, kde seděl její manžel a starší syn, plně zabraní do rozehrané partie šachu.

Rudolf se na ni roztržitě podíval. „Promiň, miláčku. Zrovna promýšlíme další tah."

Iris přistoupila k manželovi a položila mu ruku na rameno. Přísným pohledem si změřila svého syna, který pořád ještě jako hypnotizovaný zíral na svého krále a dámu.

„Josefe, musíme si s otcem pospíšit, jestli na tu oslavu chceme přijít včas. Víš, jaký strýček Ritter je, když něco není přesně podle jeho představ."

Josef neodpověděl, jen soustředěním svraštil čelo, aniž zvedl oči od šachovnice.

Rudolf tleskl a vstal. „Josefe, nedá se nic dělat, musíme maminku poslechnout. A jestli chceš, aby z tebe byl dobrý hráč, tak si pamatuj, že v šachu bys nikdy neměl promýšlet strategii pod tlakem. Na šachy budeme mít čas i zítra. A pozítří. A popozítří."

Josef se na Iris nasupeně zamračil, ale jinak se mu podařilo ovládnout podráždění, které zjevně cítil. V tom okamžiku se prudce rozlétly domovní dveře a do místnosti se jako velká voda vřítil Jan.

„Mami, mami, já jsem vyhrál! Vyhrál jsem celý turnaj!"

Josef se na mladšího bratra pohrdavě ušklíbl. Jan měl plné hrsti barevných kuliček. „Turnaj? Vždyť jste hráli jen kuličky."

Jan si bratrovy výsměšné poznámky nevšímal a pyšně ukazoval rodičům svou sbírku duhových skleněnek. Iris ho políbila na tvář.

„Běž do kuchyně a popros Unni, ať ti na ně dá nějakou sklenici. My si s tatínkem musíme pospíšit, jdeme na letní slavnost ke strýčkovi Ritterovi."

Jan překvapeně zamrkal. „Copak on není nemocný? Říkali jste, že nevypadá dobře."

Iris si položila ukazováček na rty. „Psst, o takových věcech se nemluví. Nemyslela jsem to doslova Chtěla jsem tím jen říct, že v poslední době nebyl úplně ve své kůži."

Jan nečekal na další vysvětlení a rozběhl se do kuchyně pro sklenici na svůj nově nabytý poklad.

Rudolf se vrátil převlečený do bílého lněného obleku a políbil manželku. „Opravdu tam musíme jít?" zeptal se. „Nemám z toho zrovna dobrý pocit."

Iris se na něj podívala s naléhavou prosbou v očích. Velmi stála o to Karla-Fredrika vidět. „No, tak tedy půjdeme. Vypa-

dáš nádherně. Není to úžasné, že jsem ženatý s tou nejkrásnější ženou v Estonsku?“

Iris mlčky obrátila oči v sloup. Rudolf se široce usmíval. „Ještě že nejsi jen krásná, ale máš navíc taky něco v hlavě.“

Iris manžela s předstíraným hněvem plácla. Jeho kolínská jí neodolatelně voněla. Rozloučili se s chlapci a slíbili jim, že si ráno udělají piknik na pláži a nasnídají se všichni společně.

Dům Karla-Fredrika Rittera stál hned u pláže. Vypadalo to, že většina hostů už dorazila, a Iris s Rudolfem se rychle vmísili do davu.

Vtom se za jejich zády, ze vzdálenější části zahrady, ozval známý hlas.

„Moje drahá sestro!“

Kati přicházela k nim s rozpřaženými pažemi. Napřed objala sestru a políbila ji na tvář a pak naznačila symbolický polibek na tvář svého švagra. Rudolf odměřeně pokývl hlavou a Iris zřetelně cítila, že ho Katiina přítomnost na oslavě překvapila.

Než Rudolf stačil cokoliv říct, Kati zahlédla skupinku dalších hostů a bez omluvy vyrazila směrem k nim.

„Ale to je pan velvyslanec Stenström,“ slyšeli ji říkat. „To je milé vás tady vidět. Henry mi říkal, že vás prý přeložili do Berlína.“

„Co tady dělá?“ zeptal se Rudolf manželky polohlasem. „Ani jsem nevěděl, že je v Pärnu. Neměla být až do Vánoc v Berlíně?“

Iris mu odpověděla odevzdaným ušklíbnutím. „Očividně ne. Ale nakonec spolu s Karlem-Fredrikem vyrostli.“

„Obvykle má dost rozumu a taktu a vyhýbá se společenským akcím, které navštěvujeme my. Nebo alespoň těm, které navštěvuji já.“

Iris se musela ovládnout, aby instinktivně nezačala sestru před manželem hájit. Rudolf se nikdy nesmířil s Katiiným rozhodnutím zasnoubit se s Němcem Heinrichem. A od té doby

Kati na oplátku nijak neskrývala svou nevraživost vůči švagrovi. Iris byla bezradná, jak by na tuto situaci měla reagovat. Její mladší sestra byla velmi impulzivní, ale zároveň se nedalo vyloučit, že má za lubem něco, s čím se jí nesvěřuje.

Iris se povytáhla na špičky a vtiskla manželovi polibek. „Přece si nenecháme zkazit oslavu. Koneckonců, je to moje sestra. Tady se bude držet zpátky, a i kdyby ne, všem to bude úplně jedno. Jsou tu hlavně naši přátelé."

Rudolf svou ženu láskyplně objal. „Mám štěstí, že mám za manželku tebe. Děláš ze mě lepšího člověka."

Iris s úsměvem odvlekla manžela do domu, kde zamířili přímo k hloučku lidí oblečených v bílém.

Slavnostní večeře u strýčka Rittera se konala každý rok u příležitosti konce letní sezóny a všichni, kdo bydleli u malebné pláže na břehu Baltu, na ni byli pozvaní s instrukcí, aby přišli oblečení v bílém. Hostitel, Švéd Karl-Fredrik Ritter, stál na zahradě svého letního sídla uprostřed zástupu hostů a usmíval se od ucha k uchu. Jeho bílý lněný oblek působivě kontrastoval s tmavým opálením, které získal díky tomu, že celé léto trávil většinu času na vodě. Iris často vídala, s jakým závistivým obdivem si ostatní muži prohlížejí jeho dřevěnou loď, kotvící u největšího mola na pláži.

„Iris! Rudolfe!"

Karl-Fredrik Ritter políbil Iris na tváře a přátelsky poplácal Rudolfa po zádech. „Mrzí mě, že jsme se tohle léto neviděli častěji. A teď už je skoro načase vrátit se domů."

Karl-Fredrik se lítostivě ohlédl přes zahradu k moři.

Iris pokrčila rameny. „Tak to prostě je. Život dneska není jednoduchý."

Karl-Fredrik si chvíli pozorně prohlížel její tvář, než odpověděl. Mezi jeho modrýma očima se objevila hluboká vráska. „Já vím, že tady je situace nesrovnatelně složitější, ale Švédsko

taky prožívá náročné období – stejně jako celá Evropa. Někdy mám pocit, že své krajany už vůbec nepoznávám."

Rudolf zamyšleně přikývl. „Hm, tak se nejspíš cítí spousta lidí, zvlášť tady v Estonsku. Společenské klima se zhoršilo pro všechny. Ale řekni nám, jak jdou obchody?"

Karl-Fredrik rozhodil rukama. „To je na tom právě trochu zvláštní – letos jsem měl rekordní zisky. Ještě nikdy tolik bohatých lidí nekupovalo tolik drahých uměleckých děl. Obávám se, že mi nezbývá nic jiného než to přijmout jako fakt, ale nejsem si jistý, co si o tomhle trendu myslet."

Iris usrkla ze své sklenky studeného nápoje. „Trendu?"

„O tom, že lidé, co mají spousty peněz, mohou využívat příležitosti k investování a obohacování, zatímco pro střední třídu se situace pořád zhoršuje. Podle mě tohle nemůže skončit dobře. Demokratická společnost se nedokáže vypořádat se sociálními rozdíly, když začnou být příliš výrazné."

Rudolf zaraženě zamrkal. „Lidstvo už přece ve svých dějinách mnohokrát zažilo zhroucení společenských struktur, a naneštěstí to bylo vždycky doprovázeno krveprolitím," poznamenal. „Ale musím přiznat, že mě překvapuje, že stejný vítr změn vnímáš i ve Švédsku. Myslel jsem, že toho nejhoršího jste byli ušetřeni."

„Prozatím ano. Ale začíná se ozývat spousta vlivných hlasů, které se stále hlasitěji a s rostoucím obdivem vyjadřují k tomu, co se děje v Německu. Hermann Göring pobýval většinu sezóny v letním sídle své manželky, kde se poplácával po ramenou s různými vlivnými osobnostmi ze zdejší společnosti – včetně mého bratrance, který je pilot. Strávili spolu tolik času, až mi to dělalo starosti. Mého bratrance znáte, párkrát jste se s ním tady u mě setkali. Několikrát mi letos nezbylo než doprovázet je na cestách, a už jen muset být v jejich bezprostřední blízkosti se mi začínalo silně zajídat. Na druhou stranu jsem se díky

tomu naučil ještě víc si vážit času, který trávím s vámi – svými skutečnými přáteli. Viděli jste to? Kerstin mě na dálku probodává očima – asi bychom se už měli usadit. Iris, smím tě doprovodit ke stolu?“

Stůl byl jako vždycky podle hostitelova výstředního zvyku prostřen na verandě s výhledem na moře. Kerstin Larssonová byla švédská hospodyně, která svého pána věrně doprovázela na všech cestách. Zdálo se, že na slavnost dorazilo víc hostů než obvykle, a stůl bylo třeba prodloužit tak, aby k němu bylo možné usadit až čtyřicet lidí. Iris se na Karla-Fredrika vděčně usmála. Už poněkolikáté tento rok pro ni vyhradil čestné místo po své pravici. Jejich dlouholeté přátelství mělo původ už v dobách, kdy si jejich matky jako malé holčičky společně hrávaly, tady v Estonsku i doma ve Švédsku.

Karl-Fredrik položil ruku na Irisinu paži a najednou se zatvářil vážně. „Iris, slib mi, že o mně nikdy nebudeš smýšlet špatně. Dávám ti čestné slovo, že mi můžeš věřit, ať se stane cokoliv. Jenom mi slib, že mi nepřestaneš věřit.“

Než se ho Iris stačila na cokoliv zeptat, Karl-Fredrik vstal a se širokým úsměvem na tváři pozvedl vysoko svou sklenku vína.

„Moji drazí hosté – uplynul další rok a já mám opět tu čest těšit se z vaší společnosti. Jsem přesvědčen, že nikde jinde na světě není léto tak příjemné jako tady v Pärnu, kde nás obklopuje moře a kde nás na každém kroku doprovázejí vlídné paprsky zdejšího slunce. Připijme si na to, že smíme v tomto pozemském ráji alespoň krátce přebývat.“

Hosté společně pozvedli sklenice směrem k výmluvnému řečníkovi, tomuto uhlazenému obchodníkovi s uměním v bílém lněném obleku, doplněném slaměným kloboukem, který měl na hlavě posazený s nedostižnou elegancí. Obklopovala ho slabá vůně tabáku a santalového dřeva, která jako kdyby

k němu neodmyslitelně patřila. Karl-Fredrik se znovu posadil, ale vzápětí se rychle naklonil k Iris a pošeptal jí: „Promiň, zapomněl jsem si na lodi doutníky. Hned jsem zpátky."

Něco v jeho vzezření ji snad mělo varovat, ale kdykoliv se později pokoušela vybavit si ten okamžik, kdy svá poslední slova pronesl, nikdy se jí nepodařilo přijít na to, co oním výstražným signálem bylo. Možná jasný třpyt v jeho vážných očích. Možná pevnost stisku jeho ruky těsně předtím, než vstal a odspěchal přes písečné duny ke břehu.

Co si ale Iris pamatovala zcela zřetelně, bylo překvapení a pocit úzkosti, který jí náhle sevřel srdce, když se motor člunu s hlasitým burácením nečekaně probudil k životu a loď zamířila na volné moře. Iris se otočila k Rudolfovi a její oči se setkaly s jeho tázavým pohledem. Pak se ozval výbuch. Ohnivá koule, která se vznesla nad motorový člun, se jí navždycky vypálila do paměti. Ráj se během několika vteřin proměnil v peklo.

V tu chvíli Iris ještě nemohla tušit, že to je teprve začátek.

Signe

Červen 1940

Signe Janssonová si zapnula knoflíky kabátu a rozhlédla se po malém pokoji, aby se ujistila, že tam nic nezapomněla.

„Prosím, mami, prosím. Zůstaň tu se mnou!“

Signe se sklonila a podívala se Erikovi do očí zalitých slzami. „Musím odjet, nedá se nic dělat.“

Erik zavrtěl odmítavě hlavou tak prudce, že mu pečlivě učesané blonďaté vlásky začaly poletovat kolem hlavy. „Ne, musíš tu se mnou zůstat.“

Signe se silou vůle přiměla k úsměvu a pohladila chlapce po hubené tvářičce. „Ty moje zlatíčko – budeš tady přece s tatínkem. Zvládnete to, uvidíš. A jsou tu i babička a dědeček. Oni jsou taky tvoje rodina.“

„Ty jsi moje rodina. Kdy se vrátíš?“

Signe zamrkala, aby potlačila slzy, a obezřetně zavrtěla hlavou.

„Já nevím, Eriku. Ale musíš se snažit být statečný.“

Ze tmy místnosti se vynořil Stig a přitáhl si syna k sobě.

„Myslím, že bude nejlepší, když teď necháme Signe odejít. Nechceme přece, aby kvůli nám zmeškala autobus, že ne, Eriku?“

„Jo!“ vykřikl Erik. „Já chci, aby maminka ten autobus zmeškala. Nechci, aby odjela pryč.“

„Signe není tvoje maminka a teď musí odjet. My dva to spolu přece zvládneme. Pomůžeš mi, viď?“

Erik žalostně vzlykal a drobnými pěstičkami bezmocně bušil do otcovy hrudi. Stig se rozmrzele podíval na Signe a gestem jí naznačil, že by už měla odejít.

Signe vzala Erika za ruku a chvilku ji pevně držela ve své. Pozorně se zadívala hluboko do těch modrých očí, které milovala víc než cokoliv jiného na světě.

„Možná je pravda, že nejsem tvoje opravdová maminka, ale mám tě ráda stejně, jako kdybych byla. Pošťák ti každý týden přinese ode mě dopis. Nikdy na tebe nezapomenu. A pořád se za tebe budu modlit. Ty můj milovaný chlapečku."

Hlas se jí zlomil. Vzala kufr a vyšla z místnosti. Slyšela, jak za zavřenými dveřmi Erik hlasitě kvílí a jak se Stig pokouší nešťastného čtyřletého chlapce uklidnit.

Signe nesla těžké zavazadlo střídavě v pravé a v levé ruce a v duchu litovala, že nemá rukavice, protože venku byla ještě slušná zima. Ostatní její sourozenci na farmě se rozhodli zůstat uvnitř. Nedokázali pochopit její rozhodnutí odejít z domova a smířit se s ním. Její rodiče byli zklamaní ještě víc – pokud to bylo vůbec možné – a během posledních několika dní s ní téměř nepromluvili. Dokonce se s ní ani nepřišli rozloučit.

Po hlavní ulici projelo s rachotem nákladní auto naložené borovými větvemi a krátce poté se objevil autobus, přesně podle jízdního řádu. Signe slyšela zasyčení brzd a sebrala síly k rozhodujícímu kroku.

Řidič si hřbetem ruky otřel zpocené čelo a povzbudivě na ni kývl. „Kam to bude?"

Signe si odkašlala a podala mu dvoukorunovou minci. „Åkersberga."

Řidič utrhl malou bleděmodrou papírovou jízdenku a přistrčil k ní drobné. Autobus byl z poloviny prázdný. Signe si sedla na místo u uličky, aby měla dost místa na kufr. Pro jistotu na

něj položila ruku – koneckonců, měla v něm veškerý svůj světský majetek.

Autobus se rozjel po nerovné silnici a vítr zanesl otevřeným okénkem dovnitř závan výfukových plynů. Štíhlé kmeny bříz se míhaly kolem rychleji a rychleji a Signe se ze všech sil snažila zaplašit z mysli vzpomínku na Erika, který chtěl běžet za ní, a na Stiga, který se až do posledního okamžiku vyhýbal jejímu pohledu.

Autobus zastavil u kostela v Roslags-Kulla, kde přistoupily dvě starší dámy a požádaly o jízdenky do Åkersberga. Signe hádala, že jedou na tamní trh. Dál se vytrvale dívala z okna, aby ji náhodou někdo nepoznal. V duchu se pokoušela představit si Stockholm. Od doby, kdy do hlavního města své vlasti naposledy zavítala, už uplynulo víc než deset let, a i tehdy jím vlastně jenom projížděla. Ty tři příležitosti, během nichž Stockholm navštívila, jí nedaly možnost ho opravdu poznat.

Dotkla se prsty dopisu, který měla v pravé kapse, aby se přesvědčila, že tam pořád je. Když jí ho před týdnem pošťák předával, neměla ohledně jeho obsahu naprosto žádná očekávání, ani netušila, že by jí mohl dodat sebemenší pocit jistoty. Jediné, co v tuto chvíli věděla, bylo, že za pouhý jeden den se má ve Stockholmu představit jistému profesorovi Svartströmovi.

* * *

Vlak ujížděl po úzkokolejné trati Roslagsbanan hustými lesy stockholmského parku Lill-Jansskogen a pak jakousi průmyslovou oblastí, kde v potu tváře pracovali železniční dělníci se svářecími hořáky a dalšími těžkými nástroji. Signe pohled na všechno kolem připadal poněkud nevábný a ohyzdný. S těmi muži, kteří měli obličeje celé černé od sazí a prachu jako kominíci, téměř soucítila.

Když vlak zpomalil, ostré skřípění brzd jí probodlo uši jako nůž. Průvodčí se nacvičenými pohyby vyhoupl na krátký žebřík a posledních několik set metrů cesty překonal na vnější straně vlaku. V jednu chvíli zvedl čepici uniformy a komicky přehnaným gestem pozdravil kolegu na protější straně kolejí. Stejný průvodčí na ni spiklenecky mrkl, když si od něj kupovala jízdenku, a zeptal se jí, jestli si jede do města trochu vyhodit z kopýtka. Signe zatvrzele zírala do podlahy a rychle spěchala k volnému sedadlu. S takovými lidmi nehodlala ztrácet čas a chránila se něco si s nimi začínat.

Během cesty se ve vlaku vytvořila přátelská, téměř důvěrná atmosféra. Cestující se pustili do diskuse o posledních úpravách přídělového systému a do úvah o tom, že koaliční vláda v čele s Perem Albinem Hanssonem coby premiérem, zvolená před šesti měsíci, nejspíš vzhledem k tomu, co se ve světě děje, nebude zase tak špatným řešením. Signe se vždycky snažila číst noviny, kdykoliv měla příležitost, ale od dubna, kdy se společenské napětí v Norsku začalo stupňovat, Stig a její rodiče soudili, že bohatě stačí poslouchat zprávy v rádiu.

Cestující se shromáždili u dveří vagónu a vlak se pomalu vyprazdňoval. Signe polkla a pevně sevřela držadlo svého kufru. Nejméně posté se ubezpečila, že dopis je pořád na svém místě v kapse jejího kabátu. Na nástupišti se žoviální průvodčí bavil se dvěma policisty. Něčemu se srdečně smáli a Signe se trochu uklidnila. Obrovské množství lidí všude na ulicích Stockholmu jí sice nahánělo hrůzu, ale zároveň to znamenalo, že je na nich i více policistů a strážců pořádku dohlížejících na bezpečnost a dodržování zákonů.

Signe měla domluvené přenocování přes jednu svou sestřenici, která se do hlavního města přestěhovala v patnácti letech a našla si tam místo služebné. Dnes pracovala jako uklízečka v sídle Armády spásy, ale bydlela s manželem a dětmi daleko

odtamtud, až na ostrově Kungsholmen, kde měli pronajatý pokoj u jisté starší dámy. Návštěvy v domě byly přísně zakázány, proto sestřenice Signe navrhla, že by mohla přespat v Armádě spásy. Tam ale směla přijít až po večeři, v době, kdy přijímali potřebné nocležníky.

Ještě nebyly ani čtyři hodiny odpoledne a Signe odhadovala, že cesta pěšky z nádraží na ulici Grev Turegatan, kde Armáda spásy sídlila, jí bude trvat přibližně půl hodiny. To znamenalo, že má přinejmenším dvě hodiny času, než se tam bude moci vypravit. Na stockholmském Východním nádraží byl před osmi lety s velkou slávou otevřen bufet a Signin otec spolu se sousedním farmářem se tam tenkrát najedli. Vypravili se do hlavního města na schůzku v bance a náležitě se na tuto událost vystrojili. To bylo jedinkrát, kdy Signe viděla svého otce v obleku při jiné příležitosti než na svatbě nebo na pohřbu. Po jednání v bance se naobědvali na stockholmském Východním nádraží a Signin otec pak ještě dlouho každému na potkání líčil, jak tam měli nedopečené maso. Prý bylo úplně tuhé a uvnitř krvavé, a tak jediné, co se s ním dalo dělat, bylo zabalit ho do ubrousku a přivézt ho domů alespoň pro kočku.

Signe znovu zvedla těžký kufr a obezřetně vešla do nádražní budovy, v jejímž horním patře, jak věděla, onen vyhlášený bufet sídlil. Budova měla kulatý půdorys a prostornou dvoranu, která sloužila jako čekárna. Baculatá servírka v naškrobené bílé halence a přiléhavé černé sukni se na ni přívětivě usmála.

„Jste sama, slečno?“

Signe si rozpačitě odkašlala a krátce přikývla. „Ráda bych se najedla. Ale nebude vadit, že mám tenhle velký kufr? Nemám ho kam dát.“

Žena se usmála. „Na to jsme tady na nádraží zvyklí. Dám vám ho do šatny. Chtěla byste sedět u okna nebo raději u stolu

s výhledem na vlaky? Můžete si vybrat a posadit se, kam chcete, hlavní polední nápor už skončil."

„Raději u okna, jestli můžu."

Signe servírce dovolila, aby jí pomohla z kabátu, ale klobouk si nechala na hlavě. Pevně svírala držadlo kabelky a šla za servírkou k vybranému stolu s výhledem na palác z červených cihel, sídlo Královského technologického institutu, a na čilý dopravní ruch na Valhallavägen, jedné z hlavních tříd Stockholmu.

„Dáte si před jídlem něco k pití, slečno?"

„Ne, děkuji, voda bude stačit."

Signe smysl otázky nepochopila – před jídlem přece nikdo nepije.

„Dnešní obědové menu je smažený sleď s cibulovou omáčkou, ale já osobně bych si dala bramborovou placku. Těm zkrátka nikdy neodolám, taky je to na mně vidět, ale toho jste si určitě všimla sama."

Servírka se žertem poplácala po kyprém boku.

Signe vděčně opětovala její úsměv. „Tak já si dám tu bramborovou placku. A sklenici mléka, jestli můžu poprosit."

„Vy jste jako já – k bramborové placce prostě musím mít mléko."

Za minutu se servírka vrátila s karafou vody a sklenicí mléka. Přinesla také košíček s plátky křehkého chleba a mističku másla. Signe usoudila, že když už má chléb na stole, může si posloužit – tak jako tak za něj bude muset zaplatit. V peněžence měla tři sta dvacet korun – veškeré své úspory. Bylo jí jasné, že na návštěvy takových podniků si nesmí zvykat.

Bramborová placka byla podávána se slaninou a brusinkami a byla přesně tak chutná, jak servírka slibovala. Signe svědomitě snědla celou porci a pak se na židli opatrně opřela. Po celodenním cestování a prožitém emocionálním vypětí na ni najednou dolehla těžká únava.

Touhle dobou už je Erik určitě po večeři. Signe uvažovala, jestli snědl zbytky od včerejška, které mu nechala ve spíži. Piškot, který pro něj předevčírem upekla, ho snad v jeho smutku alespoň trochu utěšil. Její piškoty miloval.

Vzdychla a další vzpomínky na synovce si rázně zakázala. Věděla, že jinak by se neubránila slzám a hlasitým vzlykům. Jedna umíněná slza už jí stékala po tváři a ona ji podrážděně setřela.

Servírka se vrátila k jejímu stolu. „Promiňte, že vás obtěžuji, slečno, ale měli jsme chybu v objednávce a zbyl nám jeden dezert. Nechtěla byste ho? Je to na nás. Je to hrozná škoda v dnešních časech vyhazovat dobré jídlo. A možná byste si k němu po večeři dala kávu?“

Signe se na tu laskavou ženu zmateně podívala a vděčně přikývla. Jen doufala, že dezert nebude příliš těžký, protože už v tu chvíli se cítila přejedená.

Ale když před ni servírka talíř s dezertem položila, Signe se téměř znovu zalily oči slzami. Byly to pošírované hrušky se šlehačkou. Ještě nikdy v životě nejedla něco tak lahodného. Navzdory tomu, že právě spořádala obrovskou bramborovou placku, jí nedělalo sebemenší potíže sníst dezert do posledního sousta. Ale kávu si bude muset odpustit – její dnešní výstřednost přece jen musí mít své meze.

Seděla v bufetu na nádraží v rušném velkoměstě, vychutnávala si dobré jídlo a připadala si jako dáma velkého světa. Ona, obyčejná Signe Johnssonová z Roslags-Kulla.

Elisabeth

Elisabeth Herrmanová vyšla ze dveří na Birger Jarlsgattan, na jednu z nejdelších ulic v centru Stockholmu, a okamžitě ji oslepily ostré sluneční paprsky. Kolem ní svištěly bicykly, ujíždějící téměř stejně rychle jako tramvaje, a v jednu chvíli musela dokonce uskočit, aby se vyhnula střetu se spěchajícím poslíčkem. Gullan jí večer telefonovala jen proto, aby si na ní vymohla slib, že se dnes ráno neopozdí. Gullan měla zkrátka ve zvyku dělat si přehnané starosti kvůli věcem, které se ještě ani nestaly.

Elisabeth se nespokojeně ušklíbla, když si uvědomila, že už má oproti domluvenému času schůzky čtyři minuty zpoždění. Hrozilo, že Gullan bude celý den mrzutá.

Vtom ji někdo popadl za pravou paži a zasyčel jí do ucha. „Říkala jsem ti, abys přišla včas."

Potom se Gullan zasmála a Elisabeth s úlevným úsměvem zavrtěla hlavou. „Ty to nemáš v hlavě v pořádku. A co tady proboha děláš? Měly jsme se sejít na Sturegatan."

Gullan obrátila oči v sloup. „Bettan, prosím tě. Věděla jsem, do čeho jdu, když jsme se dohodly, že jeden den v týdnu budeme chodit do práce společně. Alespoň matka z toho má radost. Říká, že je pro nás zdravé trochu se projít na čerstvém vzduchu, než se na celý den zavřeme do kanceláře."

„Ještě pořád si myslí, že jsi navždycky odepsaná, protože sis našla práci?"

Gullan si vzdychla. Spěchaly po ulici Sturegatan lemované po jejich levé straně svěží zelení parku Humlegården.

„Jo, pořád se mě ptá, k čemu je mi to dobré. Podle mě hlavně nedokáže pochopit, proč jsme se rozhodly začít pracovat pro štáb protiletecké obrany. Nejspíš si představuje, že se chystají poslat nás přímo na frontu."

„A můj drahý bratr – co na to všechno říká on? Pořád má nějaké narážky, že jsem ‚narukovala', jak tomu říká."

„Když o tom matka začne, nikdy se mě nezastane. Ale přímo mi nikdy nic neřekl. Nejsme ovšem ani zasnoubení, takže co si o tom myslí, není koneckonců rozhodující."

„Dobře víš, že to je jenom otázka času. Zbožňuje i zem, po které chodíš. No, já si ho v každém případě podám, jestli se brzy nerozhoupe."

Obě dívky pokračovaly volnějším tempem k nábřežní promenádě Karlavägen, kde zahnuly doprava a vydaly se dál směrem k náměstí Karlaplan. Fontána uprostřed náměstí chrlila spršky vody a nějací malí chlapci se nadšeně pokoušeli pouštět na její hladině loďky z kůry. Když dívky přešly bulvár Valhallavägen směrem k ulici Banérgatan a nově postavené mohutné budově z červených cihel, Elisabeth si všimla, že mají ještě několik minut času.

„Pojď, sedneme si a užijeme si chvilku sluníčka, než půjdeme dovnitř. Připadám si hrozně bledá."

„Bledá? Vždyť máš obličej samou pihu!"

Elisabeth plácla přítelkyni po paži a sedla si na lavičku hned u vchodu do budovy. Opřela se, zvrátila hlavu a s přimhouřenýma očima nastavila tvář slunci.

„Jenom si to představ. Až se s Arnem vezmete, budeš jeho manželka. To já určitě nikdy nebudu."

Gullan se zasmála. „No to ne, ledaže bys měla v úmyslu vdát se za vlastního bratra."

„Nech toho. Myslím to tak, že nikdy nebudu *ničí* manželka. To se určitě nikdy nestane."

„Ale to přece nemůžeš vědět – jestli a kdy se objeví tvůj Vyvolený. Tvůj princ z pohádky."

Elisabeth zavrtěla hlavou. „Ne, já myslím, že to se nestane. Pro mě tohle není. Já chci někoho milovat, ale nejsem si jistá, jestli chci být něčí manželka."

Gullan si netrpělivě odfrkla. „Prosím tě, to je naprostý nesmysl."

Po zbytek času, který měly, než se vydají dovnitř plnit své každodenní povinnosti, seděly mlčky. Když vcházely do budovy, strážný se široce usmál a spiklenecky mrkl na Elisabeth.

„Dobré ráno, ale to je přece naše Rita Hayworthová. Kdypak budu mít to potěšení a vyrazíte si se mnou někam zatancovat, slečinko?"

Elisabeth významně povytáhla obočí. „Až se budete jmenovat Cary Grant."

Signe

Signe se podařilo zdržet v bufetu déle než hodinu, ale potom cítila, že by už měla odejít. Chvíli otálela u novinového stánku o poschodí níže a listovala různými časopisy plnými barevných fotografií, než sáhla po výtisku týdeníku *Hemmets Veckotidning* se Sickan Carlssonovou na obálce. Ještě nikdy předtím si týdeník nekoupila, protože podle názoru vedení Misionářské společnosti to nebyla vhodná četba. Ale portrétu Sickan Carlssonové, pózující v zelené nařasené halence a se širokým úsměvem před záhonem muškátů, nedokázala odolat. Signe si byla velmi dobře vědoma vlastních nedostatků a rozhodně nečekala, že by ji někdo považoval za krasavici, ale pokud jí bylo občas dovoleno snít, oddávala se představám, že se alespoň trochu podobá Sickan, jejíž image prosté, srdečné a velkorysé ženy ji neodolatelně okouzlovala.

Signe se posadila na lavičku v zadní části čekárny. Trochu se za svou strategii zabíjení času styděla. Rozhovor se Sickan ji hluboce zaujal – slavná herečka se na podzim devětatřicátého roku, v době, kdy válka vypukla, provdala a vlastní svatbu si také s gustem zaplatila. Svatby, konané v elegantním starém hotelu Hasselbacken na ostrově Djurgården, se zúčastnilo sto dvacet hostů, ale jen několik z nich bylo přímo ze Sickaniny rodiny. Signe se při čtení sevřel žaludek vzrušením. Vnímala neuvěřitelný pocit sesterské spřízněnosti s touto nepředpojatou, zpříma se vyjadřující umělkyní, která byla o pár let mladší

než ona a měla na své straně jen několik členů rodiny. Nyní byla v očekávání a ona i její manžel, známý bohatý rejdař, se na miminko nesmírně těšili. Zároveň měla podle všeho v dohledné době začít natáčet další filmy, ale to jí nedělalo žádné starosti – chystala se vzít si potomka na natáčení s sebou. Signe sice připadalo zvláštní vláčet s sebou takhle malé dítě bůhvíkam, ale článek zhltla s dychtivou zvědavostí a trpce litovala, když dočetla až na konec. Roztržitě prolistovala zbytek časopisu: stránky s praktickými radami pro hospodyňky a dopisy žádající o radu, jak upéci tu nejlepší nedělní vepřovou pečeni nebo čím ošetřit popraskané paty.

Když ještě jednou prolistovala celý časopis, zjistila, že uplynula další hodina. Teď mohla konečně vyrazit. Sestřenice jí cestu podrobně popsala a vysvětlila jí, že má jít po Valhallavägen až na ulici Sturegatan, kde má zahnout vpravo na ulici Östermalmsgatan, projít kolem parku Stureparken, pokračovat ještě dva bloky a bude na místě.

Rušný provoz na Valhallavägen burácel všude kolem ní tak zběsile, že než došla k nemocnici Sophiahemmet, měla pocit, že jí už nikdy nepřestane zvonit v uších. K branám nemocnice mířily dvě zdravotní sestry oblečené v bílém a tlačily před sebou invalidní vozíky se staršími pacienty. Signe, která dříve pracovala v domově pro seniory, se při pohledu na dva vrásčité stařečky s koleny přikrytými dekou náhle sevřelo srdce soucitem. Na Olympijském stadionu běhal tam a zpátky v těsném šiku hlouček branců a Signe se obezřetně držela stranou, aby jejich formaci nenarušila. Na ulici Sturegatan zahnula doprava – podle instrukcí od sestřenice – a za chvilku došla k parku Stureparken. Na štěrkové cestičce hrálo několik chlapců kuličky a kousek od nich skákaly dvě holčičky přes švihadlo. Na ulici Östermalmsgatan Signe zahnula doleva a vzápětí uviděla budovu, do které měla namířeno. Byl to

starý dům a před hlavním vchodem postávala skupinka mladých dívek a kouřila. Na hlavách měly šátky a měly nalíčené rty. Signe jim zdvořile pokývla, ale pak se jich zeptala, jestli je na správném místě.

„Prosím vás, je tohle misie Armády spásy?“

Jedna dívka s krátce ostříhanými vlasy jí s ironickým úšklebkem odpověděla: „No jasně, slečinko. Sem společnost posílá padlé ženy a doufá, že tu dojdou nápravy.“

Ostatní dívky se hlasitě zasmály a ta krátkovlasá kývla směrem k budově. „Můžeš se nahlásit tamhle u vrchní. Kdy to čekáš?“

Signe zavrtěla hlavou. „Já nemám domluvenou schůzku.“

Dívky se znovu rozesmály. „Myslím, jak dlouho už jsi v tom? Jak dlouho už máš naštěkáno do boudy?“

Signe na ni nechápavě zírala. „Jak to myslíte?“

„Jak dlouho už jsi těhotná?“

Ta dívka se zatvářila, jako kdyby s ní začínala ztrácet trpělivost.

„Těhotná? Já nejsem těhotná.“

Dívka se zamračila. „Tak co tady děláš? Sem posílají holky, jako jsme my.“

Signe zalapala po dechu. V duchu nevybíravými výrazy spílala své sestřenici za to, že nepovažovala za vhodné ji informovat, co je tohle ve skutečnosti za místo.

Dívka odhodila žhnoucí nedopalek cigarety. „Neboj, jestli chceš, tak já půjdu dovnitř s tebou. Nepotřebuješ pomoct s tím kufrem?“

Signe zavrtěla hlavou a vykročila za dívkou ke dveřím budovy. Její průvodkyně, oblečená v dlouhých kalhotách a květované halence s cípy uvázanými kolem pasu, se na ni povzbudivě usmála. „Jen klid, nejsme tak hrozné, jak vypadáme. Kdo tě sem poslal?“